

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lag om försöksverksamhet med ungdomsstraff och vissa därtill hörande lagar

Till riksdagen har överlämnats regeringens proposition nr 109/1996 rd med förslag till lag om försöksverksamhet med ungdomsstraff och vissa därtill hörande lagar. Riksdagen, som i ärendet har mottagit lagutskot-

tets betänkande nr 16/1996 rd, har antagit följande lagar, av dem den första efter sådan behandling som stadgas i 67 § 2 mom. riksdagsordningen:

Lag

om försöksverksamhet med ungdomsstraff

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas i brottmål som avgörs av Esbo, Helsingfors, Joensuu, Tammerfors, Vanda, Vasa och Åbo tingsrätter.

Lagens 12 § 1 mom. tillämpas likväl vid alla tingsrätter.

Lagen tillämpas också när mål som enligt 1 mom. hör till dess tillämpningsområde avgörs av en hovrätt eller av högsta domstolen.

2 §

Ungdomsstraff

Ungdomsstraffet består av ungdomstjänst och övervakning.

Till ungdomstjänst döms i minst 10 och högst 60 timmar. Ungdomstjänsten innebär regelbundet oavlönat arbete under tillsyn samt uppgifter som utförs under handledning och främjar den sociala handlingsförmågan.

Till övervakning döms i minst fyra månader och högst ett år. Övervakningstiden börjar när verkställighetsplanen fastställs.

Kriminalvårdsföreningen svarar för verkställigheten av ungdomsstraff.

3 §

Dömande till ungdomsstraff

Den som har begått ett brott innan han har fyllt 18 år kan dömas till ungdomsstraff, om böter med beaktande av hur allvarligt brottet är och omständigheterna vid brottet inte kan anses vara ett tillräckligt straff och vägande skäl inte kräver att ett ovillkorligt fängelsestraff döms ut.

För flera brott som lagförs samtidigt döms endast ett ungdomsstraff ut. Domstolen kan även för en del av brotten döma ut ungdomsstraff och för en del bötesstraff.

Innan ett ungdomsstraff döms ut skall svaren höras personligen.

4 §

Inledande av verkställigheten

Verkställigheten av ett ungdomsstraff skall inledas utan dröjsmål efter att domen har blivit verkställbar.

Verkställigheten av ett ungdomsstraff kan med den dömdes samtycke påbörjas innan domen har vunnit laga kraft, om den dömden har nöjt sig med avgörandet till den del han har dömts till ungdomsstraff.

Om verkställigheten av ett ungdomsstraff med den dömdes samtycke har påbörjats innan domen har vunnit laga kraft och ett annat straff senare döms ut för brottet, skall från straffet göras ett skäligt avdrag som motsvarar det redan verkställda ungdomsstraffet.

Ett ungdomsstraff förfaller, om verkställigheten inte har påbörjats sedan tre år har förflutit från den dag då den laga kraft vunnit domen gavs.

5 §

Verkställighet av flera ungdomsstraff

Om flera ungdomsstraff har delvis gemensam övervakningstid, upphör övervakningen när den längsta ikraftvarande övervakningstiden slutar. Vid verkställigheten sammanräknas antalet timmar ungdomstjänst. Maximumantalet är dock 80 timmar.

6 §

Verkställighetsplan

Kriminalvårdsföreningen, socialnämnden på den dömdes boningsort och den övervakare som förordnats för den dömden uppgör en verkställighetsplan för ungdomstjänsten, som Kriminalvårdsföreningen fastställer. Planen får endast av särskilda skäl ändras efter att den har fastställts.

Den dömden skall höras personligen när planen görs upp eller ändras.

7 §

Den dömdes skyldigheter

Den som dömts till ungdomsstraff är skyldig att följa verkställighetsplanen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den. Han skall regelbundet ha kontakt med sin övervakare på det sätt som bestämts i planen och utföra de uppgifter som har anvisats honom.

Om den dömden handlar i strid med verkställighetsplanen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den, skall Kriminalvårdsföreningen ge honom en skriftlig anmärkning.

8 §

Övervakare

Övervakaren förordnas av Kriminalvårdsföreningen.

Övervakaren skall se till att verkställighetsplanen iakttas. Han skall också genom att stöda och vägleda den dömden sträva efter att främja den dömdes möjligheter att klara sig utan att begå nya brott.

9 §

Avtjänande av ungdomsstraff

Ungdomstjänsten skall utföras inom den övervakningstid som domstolen har bestämt. Om ungdomstjänsten inte kan utföras inom denna tid av andra orsaker än de som nämns i 10 § 1 mom., kan Kriminalvårdsföreningen förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst tre månader. Om ungdomstjänsten av ovan nämnda orsaker inte kan utföras inom den av Kriminalvårdsföreningen förlängda tiden, kan domstolen förlänga övervakningstiden med högst sex månader eller av särskilda skäl anse att straffet har avtjänats till fullo.

Om Kriminalvårdsföreningen vill föra en sak som gäller förlängning av övervakningstiden till domstol, skall den göra en utredning om saken till allmänna åklagaren. Allmänna åklagaren skall utan dröjsmål föra saken till tingsrätten på den ort där den dömden bor eller den domstol som i första instans har avgjort det brottmål som lett till ungdomsstraff.

Tingsrätten är domför även med ordföranden ensam när den behandlar ett mål enligt 1 mom. Domstolen skall ge svaranden tillfälle att bli hörd innan målet avgörs. Om svaranden är frånvarande när domen avkunnas, skall han omedelbart underrättas om vilken dag målet avgjordes och om domstolens avgörande och dessutom tillsändas fullföljdsanvisningar. I övrigt skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om rättegången i brottmål.

10 §

Behandling av överträdelse av villkoren

Om den som har dömts till ungdomsstraff inte börjar utföra ungdomstjänsten eller om han avbryter den eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren i verkställighetsplanen, skall Kriminalvårdsföreningen utan dröjsmål göra en utredning om saken till allmänna åklagaren. Kriminalvårdsföreningen kan samtidigt bestämma att ungdomstjänsten inte får påbörjas eller avbrytas.

Om allmänna åklagaren anser att den dömda har förfarit så som avses i 1 mom., skall han utan dröjsmål föra saken till tingsrätten på den ort där den dömda bor eller den domstol som i första instans har avgjort det brottmål som har lett till ungdomsstraff.

11 §

Påföljder för överträdelse av villkoren

Om domstolen konstaterar att den dömda har förfarit på ett sådant sätt som avses i 10 § 1 mom., kan den

1) bestämma att hans övervakningstid förlängs med högst ett år, eller

2) döma honom till ett straff som motsvarar den del av ungdomsstraffet som inte har avtjänats.

Om övervakningstiden har förlängts och den dömda fortsättningsvis förfar på ett sådant sätt som avses i 10 § 1 mom., kan domstolen döma honom till en påföljd som avses i 1 mom. 2 punkten. Ärendet skall föras till domstol enligt 10 §.

Domstolen skall ge svaranden tillfälle att bli hörd innan målet avgörs. Om svaranden är frånvarande när domen avkunnas, skall han omedelbart underrättas om vilken dag målet avgjordes och om domstolens avgörande och dessutom tillsändas fullföljdsanvisningar. I övrigt skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om rättegången i brottmål.

Besvär över domstolens avgörande enligt denna paragraf skall behandlas i brådska ordning.

12 §

Bestämmande av ett gemensamt straff

Om den som har dömts till ungdomsstraff skall dömas till ovillkorligt fängelsestraff för ett brott som han har begått innan ungdomsstraffet dömdes ut eller för ett nytt brott som han har begått efter att han dömts till ungdomsstraff men före övervakningstiden har gått ut, kan han för detta brott och för det brott som har lett till ungdomsstraff dömas till ett gemensamt fängelsestraff. Från det gemensamma fängelsestraffet skall göras ett skäligt avdrag som motsvarar det redan verkställda ungdomsstraffet.

När ett gemensamt fängelsestraff har dömts ut enligt 1 mom., skall Kriminalvårdsföreningen oberoende av ändringssökande genast avbryta verkställigheten av ungdomsstraffet. Kriminalvårdsföreningen kan avbryta verkställigheten av ungdomsstraffet även när allmänna åklagaren meddelar föreningen att den som har dömts till ungdomsstraff kommer att åtalas för ett brott som enligt allmänna åklagarens bedömning kan leda till ett sådant gemensamt fängelsestraff som avses i 1 mom.

För flera ungdomsstraff som har dömts ut vid olika tidpunkter får inte i efterhand bestämmas ett gemensamt ungdomsstraff.

För den avräkning som avses i 1 mom. skall allmänna åklagaren tillställa domstolen en utredning om hur mycket av ett ungdomsstraff som redan har dömts ut har hunnit verkställas.

13 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 . Lagen skall endast tillämpas på brott som har begåtts efter ikraftträdandet.

Lagen gäller till utgången av 1999, och även därefter skall 12 § 1 mom. och de stadganden som gäller verkställigheten av straffet tillämpas. Likaså tillämpas lagen

efter 1999 när mål som enligt 1 § hör till lagens tillämpningsområde behandlas i en hovrätt eller högsta domstolen.

Lag

om ändring av 15 a § förordningen om införande av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 15 a § förordningen den 19 december 1889 om införande av strafflagen, sådant detta lagrum lyder i lag av den 23 mars 1990 (301/90), som följer:

15 a §

Om inte ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver något annat, får allmänna åklagaren utöver vad 15 § 2 mom. stadgar, besluta om åtalseftergift när

1) en rättegång och ett straff skall anses oskäligen eller oändamålsenliga med hänsyn till uppnådd förlikning mellan gärningsmannen och målsäganden eller gärningsmannens övriga handlande för att avstyra eller avlägsna verkningarna av brottet, gärningsmannens

personliga förhållanden, de övriga följder som brottet medfört för honom, social- och hälsovårdsåtgärder eller andra omständigheter, eller när

2) brottet inte på grund av stadgandena om gemensamt straff väsentligt skulle inverka på det totala straffet.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Lag

om ändring av 3 kap. strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 kap. 5 § 3 mom. och 11 § strafflagen, dessa lagrum sådana de lyder, 3 kap. 5 § 3 mom. i lag av den 23 mars 1990 (302/90) och 11 § i lag av den 2 juli 1973 (557/73), som följer:

3 kap.

Om grunder, som utesluta eller minska gärnings straffbarhet

5 §

Domstolen får lämna gärningen obestrafad, om

1) brottet, med hänsyn till sin menlighet eller gärningsmannens skuld sådan den framgår av brottet, skall anses ringa bedömt som en helhet,

2) brottet av särskilda skäl som hänför sig till gärningen eller gärningsmannen skall anses ursäktligt,

3) straffet skall anses oskäligt eller oändamålsenligt med hänsyn till uppnådd förlikning mellan gärningsmannen och målsäganden eller gärningsmannens övriga handlande för att avstyra eller avlägsna verkningarna av brottet eller för att främja utredningen av det, gärningsmannens personliga förhållanden, de övriga följder som brottet medfört för honom, social- och hälsovårdsåtgärder eller andra omständigheter, eller om

4) brottet inte på grund av stadgandena om gemensamt brott väsentligt skulle inverka på det totala straffet.

11 §

Om någon döms till fängelsestraff på viss tid för en gärning på grund av vilken han varit berövad friheten oavbrutet i minst ett dygn, skall domstolen avräkna tiden för frihetsberövandet från straffet eller anse frihetsberövandet som fullt avtjänat straff. På samma sätt skall förfaras när frihetsberövandet har föranletts av något annat brott som i samband med målet varit föremål för åtal eller förberedande undersökning eller av att svaranden förordnats att hämtas till domstolen och på grund därav tagits i förvar. Om straffet är böter eller ungdomsstraff, skall frihetsberövandet avräknas i skälig mån, från böterna dock minst med hela den tid frihetsberövandet varat, eller anses som fullt avtjänat straff.

Denna lag träder i kraft den

19 .

Lag

om ändring av 2 och 10 §§ straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 1 mom. och 10 § 1 mom. straffregisterlagen av den 20 augusti 1993 (770/93), dessa lagrum sådana de lyder, 2 § 1 mom. i lag av den 22 december 1995 (1639/95) och 10 § 1 mom. delvis ändrat genom sistnämnda lag, som följer:

2 §

I straffregistret antecknas på basis av domstolarnas meddelanden uppgifter om avgöranden genom vilka någon i Finland dömts till ovillkorligt fängelsestraff, samhällstjänst, villkorligt straff, böter som tilläggsstraff, ungdomsstraff, böter i stället för ungdomsstraff, avsättning eller lämnats obestraftad med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen. I straffregistret antecknas dock inte uppgifter om förvandlingsstraff för böter eller fängelsestraff som har dömts ut med stöd av civiltjänstlagen (1723/91). I straffregistret antecknas även uppgifter om avgöranden genom vilka en juridisk person har dömts till samfundsbot.

1) uppgifter om villkorligt straff, böter som tilläggsstraff, ungdomsstraff, böter i stället för ungdomsstraff, avsättning och samfundsbot sedan fem år förflutit,

2) uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på högst två år och samhällstjänststraff sedan tio år förflutit samt

3) uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på över två och högst fem år samt dom genom vilken någon lämnats obestraftad med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen sedan tjugo år förflutit

från det den lagakraftvunna domen gavs.

Denna lag träder i kraft den

199 .

10 §

Uppgifter skall utplånas ur straffregistret enligt följande:

Lag

om ändring av 8 § lagen om ersättning för brottsskador av statsmedel

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 8 § 3 mom. lagen den 21 december 1973 om ersättning för brottsskador av statsmedel (935/73), sådant det lyder i lag av den 27 mars 1992 (273/92), som följer:

8 §

Enligt denna lag ersätts dessutom sakskada som någon, som dömts till samhällstjänst eller till ungdomsstraff, medan han utför arbete eller uppgift som hör till samhälls- eller ungdomstjänsten har orsakat den som har ordnat tjänstgöringsplatsen eller en utomstående. Den som har ordnat tjänstgöringsplat-

sen skall också ersättas för vad han enligt 3 kap. 1 § 3 mom. skadeståndslagen har blivit skyldig att betala till utomstående för skada som orsakats medan arbete eller uppgift som hör till samhälls- eller ungdomstjänsten utförs.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Lag

om ändring av 1 § lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § 3 mom. lagen den 30 december 1946 om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (895/46), sådant det lyder i lag av den 14 december 1990 (1106/90), som följer:

1 §

_____ som utför arbete eller uppgift som hör till
_____ samhällstjänsten eller ungdomstjänsten.

_____ Denna lag tillämpas även på den som i
_____ stället för att hållas i anstalt har förordnats
till _____ eller placerats i arbete utom anstalt eller

_____ Denna lag träder i kraft den _____ 199 .

_____ Helsingfors den 3 december 1996
